

ECLI:NL:RBAMS:2014:880

Instantie	Rechtbank Amsterdam
Datum uitspraak	26-02-2014
Datum publicatie	27-02-2014
Zaaknummer	C/13/557905 / KG ZA 14-95
Rechtsgebieden	Civiel recht
Bijzondere kenmerken	Kort geding
Inhoudsindicatie	Onrechtmatige publicatie. De uitlatingen vinden voldoende steun in de feiten en zijn niet onrechtmatig. Het boek 'De val van SNS Reaal' mag dan ook in de handel blijven.
Vindplaatsen	Rechtspraak.nl

Uitspraak

—

---

vonnis

RECHTBANK AMSTERDAM

Afdeling privaatrecht, voorzieningenrechter civiel

zaaknummer / rolnummer: C/13/557905 / KG ZA 14-95 MvW/SvE

Vonnis in kort geding van 26 februari 2014

in de zaak van

1 [eiser sub 1],

wonende te[woonplaats],
2. de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid
MUSEUM VASTGOED GROEP B.V.,
gevestigd te Amsterdam,
eisers bij dagvaarding van 4 februari 2014,
advocaat mr. T.F.W. Overdijk te Amsterdam,

tegen

1 [gedaagde sub 1],

woonplaats kiezende te Amsterdam,
2. **[gedaagde sub 2],**
woonplaats kiezende te Amsterdam,
3. **[gedaagde sub 3],**
woonplaats kiezende te Amsterdam,
4. **[gedaagde sub 4],**
woonplaats kiezende te Amsterdam,
5. **[gedaagde sub 5],**
woonplaats kiezende te Amsterdam,
6. de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid

UITGEVERIJ NIEUW AMSTERDAM B.V.,
gevestigd te Amsterdam,

7. de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid

HET FINANCIËLE DAGBLAD B.V.,

gevestigd te Amsterdam,
gedaagden,
advocaat mr. S.N. Vlaar te Den Haag.

Eisers zullen hierna afzonderlijk [eiser sub 1] en Museum Vastgoed worden genoemd en gezamenlijk worden aangeduid met [eisers] Gedaagden zullen hierna afzonderlijk [gedaagde sub 1], [gedaagde sub 2], [gedaagde sub 3], [gedaagde sub 4],[gedaagde sub 5], de Uitgeverij en Het Financieele Dagblad worden genoemd en gezamenlijk worden aangeduid met [gedaagden]

1 De procedure

Ter terechtzitting van 12 februari 2014 heeft [eisers] gesteld en gevorderd overeenkomstig de in fotokopie aan dit vonnis gehechte dagvaarding. [gedaagden] heeft verweer gevoerd met conclusie tot weigering van de gevraagde voorzieningen. Beide partijen hebben producties en pleitnota's in het geding gebracht. Na verder debat hebben partijen verzocht vonnis te wijzen. Ter terechtzitting waren, voor zover van belang, aanwezig:

aan de zijde van [eisers]: [eiser sub 1] met mr. Overdijk;

aan de zijde van [gedaagden]: [gedaagde sub 1], [gedaagde sub 2], [gedaagde sub 3], [gedaagde sub 4], [persoon 1] (uitgever) en [persoon 2] (hoofdredacteur), met mr. Vlaar.

2 De feiten

2.1. [eiser sub 1] is vastgoedondernemer te Amsterdam en directeur en medeaandeelhouder van de vastgoedonderneming Museum Vastgoed. De erven van wijlen [persoon 3] (hierna: [persoon 3]) zijn eveneens medeaandeelhouder van Museum Vastgoed.

2.2. [gedaagde sub 1], [gedaagde sub 2], [gedaagde sub 3], [gedaagde sub 4] en [gedaagde sub 5] zijn auteurs van het boek "De val van SNS Reaal" (hierna: het boek). Zij zijn tevens als journalist werkzaam voor Het Financieele Dagblad. Het Financieele Dagblad is uitgever van het dagblad Het Financieele Dagblad (hierna: het FD). Het boek is uitgegeven door de Uitgeverij en gaat over de achtergrond van het noodzakelijk worden van de nationalisatie van SNS Reaal.

2.3. In het eerste hoofdstuk van het boek staan, voor zover voor dit geschil relevant, de volgende passages, waarbij de wijzigingen die zijn aangebracht vanaf de 4e druk van het boek schuingedrukt tussen haakjes zijn weergegeven:

"1. De staart van de komeet

(...)

Justitie luistert mee

'Aan wie?' vraagt [eiser sub 1].

[persoon 3]: 'Aan Koster.'

[eiser sub 1]: 'Hakstege had dat aan hun gevraagd?'

[persoon 3]: 'Ja. Hij had aan Koster gevraagd of het wel goed voor hem was als hij zaken zou doen met ons.'

(...)

[persoon 3] en [eiser sub 1] staan bij Bouwfonds goed aangeschreven, want ze lossen veel af. Over de herkomst van dat geld stelt Bouwfonds geen vragen. [eiser sub 1] legt [persoon 3] uit hoe het met hun nieuwe kredietlimieten (obligo's) is gesteld:

(...)

[eiser sub 1]: 'Dus dan doen we weer dezelfde truc als we met het Confectiecentrum hebben gedaan. Dan zeggen we: "Bertus, je moet even voor 300 miljoen, 400 miljoen inspringen." Dan hebben we hem.'

[persoon 3]: 'Iedereen wil dat, dus zij gaan zo door de bocht. We krijgen binnen twee tellen een contract.'

[eiser sub 1]: 'Wordt een giller.'

[persoon 3]: 'Dus het gaat verder en we zitten goed aan de bal.'

[eiser sub 1]: 'Klopt jongen, top.'

Deze citaten komen uit het vertrouwelijke Buizerddossier, dat in handen is van *Het Financieele Dagblad*. Buizerd is de naam van het strafrechtelijk onderzoek dat onder leiding van officier van justitie Joost Tonino werd verricht naar valsheid in geschrifte, verduistering en oplichting door vier verdachten: [persoon 3], [eiser sub 1] (...) Dit strafonderzoek leidt op 9 januari 2002 tot invallen van politie en justitie bij ABN Amro-dochter Bouwfonds. (...) Het

Openbaar Ministerie heeft het strafonderzoek (...) noodgedwongen beëindigd omdat verdachte [persoon 3] op 17 mei 2004 voor zijn kantoor (...) is doodgeschoten.

(...)

Het telefoongesprek tussen [eiser sub 1] en [persoon 3] laat er geen twijfel over bestaan welke handel Property Finance met het krediet financiert. Als voorbeeld haalt het duo in de afgeluisterde telefoongesprekken de, zoals zij het noemen, 'truc met het Confectiecentrum' aan. [persoon 3] en [eiser sub 1] kopen [toegevoegd: met twee andere beleggers] in 2002 [gewijzigd in 2000] het Amsterdamse World Fashion Centre met kortlopende financiering van Bouwfonds Property Finance, met de bedoeling het daarna snel weer door te verkopen [verwijderd: met de bedoeling het daarna snel weer door te verkopen]. (...) Drie jaar later neemt het Oostenrijkse familiebedrijf Swarovski het confectiecentrum over voor ongeveer (...) 145 miljoen euro. Dankzij een overbruggingskrediet van Bouwfonds hebben [persoon 3] en [eiser sub 1] het confectiecentrum (...) [toegevoegd: bruto] voor het dubbele van hun aankoopprijs [gewijzigd in: overbruggingskrediet] van de hand kunnen doen. Deze koop komt voor in het strafdossier Buizerd. Daarin zegt een geanonimiseerde medewerker van Bouwfonds tegen een opsporingsambtenaar dat hij 'een duidelijk voorbeeld van witwassen' kent: 'Ene heer [persoon 3], die aanvang 2000 het Confectiecentrum zou hebben gekocht voor circa 219 miljoen gulden om het daarna door te stoten met 90 miljoen gulden winst.' Waarom dat witwassen zou zijn en niet gewoon een winstgevende deal laat het dossier overigens in het midden.

(...)

Uit niet eerder bekend geworden vertrouwelijke notulen van bestuursvergaderingen blijkt dat Bouwfonds Property Finance nogal nonchalant vastgoed financiert. (...) In de Bouwfondsnotulen is bijvoorbeeld te lezen dat bestuurder John Simons, in aanwezigheid van Cees Hakstege en Jaco Reijrink, al op 10 februari 1998 'opnieuw heeft gerappelleerd om een rapportage [eiser sub 1]/[persoon 3]'. (...) Het onderwerp [persoon 3]/[eiser sub 1] zal de daaropvolgende zeven jaar voortdurend terugkeren in de bestuursnotulen van Bouwfonds. Geen enkele schuldenaar wordt zo vaak besproken als dit duo. Maar het merkwaardige resultaat van al die zorgelijke besprekingen is dat het bedrag dat Bouwfonds Property Finance aan [persoon 3] en/of [eiser sub 1] uitleent gestaag blijft stijgen.

(...)

Zonder de rapportage over [persoon 3] en [eiser sub 1] af te wachten, gaat het Bouwfondsbestuur op 31 maart 1998 akkoord met het verstrekken van een nieuw krediet ter waarde van 1.750.000 gulden aan Convoy Vastgoed van [persoon 3]. Anderhalve maand later klaagt Hakstege tijdens de bestuursvergadering 'dat hij door de staatssecretaris erop wordt aangesproken dat er op aanvraag een rechercherapport van het ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer verkrijgbaar is over de persoon [eiser sub 1], terwijl naderhand blijkt dat dit rapport al in huis is.' Hakstege voelt zich in zijn hemd gezet door zijn onwetendheid dat een deel van dat rechercherapport er al is. (...)

Op 19 mei 1998 meldt Simons zijn collega-bestuurders van Bouwfonds [toegevoegd: wel] dat het 'het ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer bevreemdt dat we geen bonafiditeitsonderzoek doen naar de achtergronden van zakelijke relaties'. Bouwfonds krijgt op zijn kop [gewijzigd in: krijgt vragen] van het departement omdat het zaken doet met [persoon 3] en [eiser sub 1]. Een week later stemt het bestuur in met een kredietaanvraag van 28 miljoen gulden door Boron America, een vastgoedbedrijf van [persoon 3] en [eiser sub 1]. Het bedrijf heet tegenwoordig Museum Vastgoed Groep en is inmiddels eigendom van [eiser sub 1]. Deze keer is er wel enige discussie omdat '[eiser sub 1]/[persoon 3] onlangs wederom in opspraak zijn geraakt en Bouwfonds door de persberichten kan worden geassocieerd met vermeende onzuivere praktijken van deze heren.' (...)

Pijpers privébedrijf, L.P. Consultants, wordt gevestigd op Jan van Eijckstraat 8 in Amsterdam in het appartement dat hij van [eiser sub 1] huurt. De bankdirecteur heeft er geen moeite mee dat zijn privébedrijf in een appartement zit van een van de twee bankklanten waar zijn superieuren wekelijks bezorgd over vergaderen. (...)

[eiser sub 1] laat een brief zien uit 27 april 2005 waarin officier van justitie Joost Tonino aan Hummels advocaat schrijft: 'Ik ben tot het oordeel gekomen dat er weliswaar voldoende bewijs aanwezig is voor een mogelijke veroordeling, maar dat gelet op het inhoudelijke verwijt dat uw cliënt [eiser sub 1] te maken is, een beleidssepot in de rede ligt. Hierbij hou ik nadrukkelijk rekening met de veranderingen die er binnen de bedrijfsvoering van uw cliënt zijn doorgevoerd, mede naar aanleiding van deze kwestie. (...) Ik zal de zaak seponeren met de omschrijving "voldoende door feit en omstandigheden getroffen, alsmede veranderde omstandigheden." Met die veranderde omstandigheden duidt Tonino [gewijzigd in: kan Tonino duiden] op de moord op [persoon 3], een van de medeverdachten. (...)

De vermenging van persoonlijke en professionele betrekkingen tussen Bouwfondsbankiers en omstreken klanten is illustratief voor de bedrijfscultuur bij Bouwfonds Property Finance zoals die heerste in de tijd dat SNS Reaal de vastgoedbank in 2006 overnam. Dat blijkt uit tapverslagen in het strafonderzoek naar [persoon 3], [eiser sub 1] en Bouwfonds Property Finance en uit vertrouwelijke bestuursnotulen van Bouwfonds. (...)"

2.4. In een artikel op de voorpagina van het FD van 14 december 2013 staat, voor zover van belang, het volgende:

"Onderwereldbankier [persoon 3] betaalde ex-topman Bouwfonds

(...)

Dit onthult het boek De val van SNS Reaal dat vijf FD-redacteuren komende week publiceren. Hieruit komt naar voren dat SNS in 2006 met de aankoop van Bouwfonds Property Finance uit handen van ABN Amro een gecorrumpeteerde vastgoedportefeuille overnam waarin persoonlijke belangen van bankiers met die van hun klanten waren verstrengeld. (...)

Hakstege liet zich na zijn pensionering betalen door [persoon 3] en [eiser sub 1], nadat onder zijn leiding het Bouwfonds-bestuur bijna wekelijks over dit duo had vergaderd. Zij vormden het grote hoofdpijndossier van de bank. (...) Het Bouwfondsbestuur vergaderde ook regelmatig over een onderzoek door een departementale inspectiedienst naar [persoon 3]/[eiser sub 1] en de politieke ophef daarover. (...)"

2.5. Op pagina 2 en 3 van het FD van 14 december 2013 staat een artikel met de titel "Property Finance al voor overname door SNS ontspoord". In dit artikel staat, voor zover hier van belang:

"Een rode draad in de veranderingen is de onduidelijkheid over het bedrag dat uitstaat bij vastgoedklanten. Dat wekt zorg als het grote omstreden klanten betreft zoals [persoon 3] en diens toenmalige zakenpartner [eiser sub 1]. (...)"

Naast dit artikel is onder de kop "Hoofdrospelers" een foto van [eiser sub 1] geplaatst met onder meer de tekst "Voormalig zakenpartner van [persoon 3]" en "Betaalt Hakstege in 2004 voor onduidelijke tegenprestaties".

2.6. Bij brief van 17 december 2013 heeft de advocaat van [eisers] het Financieele Dagblad verzocht op de voorpagina en op de website van het FD een rectificatie te plaatsen. Bij brief van 19 december 2013 heeft [gedaagde sub 1] de advocaat van [eiser sub 1] mede namens Het Financieele Dagblad medegedeeld dat het FD niet zal overgaan tot rectificatie maar wel bereid is een gesprek te voeren met [eiser sub 1] in het kader van een vervolpublicatie.

2.7. Bij brief van 11 januari 2014 heeft de advocaat van [eiser sub 1] [gedaagde sub 1] gesommeerd ervoor te zorgen dat het boek op de kortst mogelijke termijn uit de handel wordt gehaald. Bij brief van 15 januari 2014 heeft [gedaagde sub 1] de advocaat van [eiser sub 1] namens [gedaagden] medegedeeld dat geen gevolg zal worden gegeven aan de sommatie.

3 Het geschil

3.1. [eisers] vordert – samengevat –:

1. [gedaagden] te bevelen de nader in het petitum van de dagvaarding omschreven uitlatingen te staken en gestaakt te houden;

2. Primair:

[gedaagden] te bevelen om de publicatie van het boek te staken en gestaakt te houden, met bevel maatregelen te treffen die bevorderlijk en geschikt zijn om de reeds gedistribueerde exemplaren van het boek uit de handel te halen en terug te nemen;

Subsidiair:

[gedaagden] te bevelen om maatregelen te treffen die bevorderlijk en geschikt zijn om ervoor te zorgen dat de reeds gedistribueerde exemplaren van het boek niet meer worden verkocht zonder dat ze zijn voorzien van een inlegvel met daarop een rectificatie;

3. [gedaagden] te bevelen op de voorpagina van het FD een rectificatie te plaatsen;

4. [gedaagden] te bevelen aan alle publicaties over het boek op de websites www.nieuwamsterdam.nl en www.fd.nl de nader in het petitum van de dagvaarding weergegeven tekst toe te voegen;

5. op straffe van verbeurte van een dwangsom;

6. met veroordeling van [gedaagden] in de proceskosten.

3.2. [gedaagden] voert verweer.

3.3. Op de stellingen van partijen wordt hierna, voor zover van belang, nader ingegaan.

4 De beoordeling

4.1. [gedaagden] heeft allereerst aangevoerd dat [eisers] onvoldoende spoedeisend belang heeft bij de gevraagde voorzieningen, alsmede dat de zaak niet geschikt is voor behandeling in kort geding.

4.2. De voorzieningenrechter overweegt daarover het volgende. [gedaagden] heeft niet betwist dat de reputatie van [eisers] door de publicaties is aangetast. Voorts is niet in geschil dat het boek thans nog steeds in de winkels ligt. Hiermee is het spoedeisend belang van [eisers] gegeven. Dat het spoedeisend belang door het tijdsverloop – het boek ligt als sinds december 2013 in de winkels en de artikelen in het FD dateren van 14 december 2013 – zou zijn verdampt, zoals [gedaagden] heeft aangevoerd, volgt de voorzieningenrechter niet. Daarvoor is de verstreken tijd van ongeveer twee maanden te kort. Voorts acht de voorzieningenrechter de zaak voldoende helder om hierover in kort geding te kunnen oordelen.

4.3. Uitgangspunt is dat de toewijzing van de vorderingen van [eisers] in beginsel een beperking inhouden van het in artikel 10 lid 1 van het Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden (EVRM) neergelegde grondrecht van [gedaagden] op vrijheid van meningsuiting. Een dergelijk recht kan slechts worden beperkt indien dit bij de wet is voorzien en noodzakelijk is in een democratische samenleving bijvoorbeeld ter bescherming van de goede naam en de rechten van anderen

(artikel 10 lid 2 EVRM). Van een beperking die bij de wet is voorzien is sprake, wanneer de uitlatingen van [gedaagden] onrechtmatig zijn in de zin van artikel 6:162 van het Burgerlijk Wetboek (BW). Voor het antwoord op de vraag welk recht – het recht op vrije meningsuiting of het recht ter bescherming van eer of goede naam – in dit geval zwaarder weegt, moeten de wederzijdse belangen worden afgewogen.

4.4. Het belang van [gedaagden] is dat hij zich in het openbaar kritisch, informierend, opiniërend en waarschuwend moet kunnen uitlaten over kwesties van algemeen belang. Het belang van [eisers] is erin gelegen dat hij niet lichtvaardig wordt blootgesteld aan voor hem ongewenste publiciteit. Welk van deze belangen, die in beginsel gelijkwaardig zijn, de doorslag behoort te geven, hangt af van de omstandigheden van het geval, waarbij onder meer moet worden meegewogen in hoeverre de uitlatingen steun vinden in het beschikbare feitenmateriaal.

4.5. De kern van het geschil gaat om hetgeen in het boek en in verschillende artikelen in het FD van 14 december 2013 over [eisers] naar voren is gebracht. Naar de stelling van [eisers] bevatten het boek en de artikelen in het FD meerdere feitelijke mededelingen en stellingen die geen steun vinden in het beschikbare feitenmateriaal en die, in onderling verband beschouwd, en in de financieel-economische context waarbinnen deze publicaties worden gelezen, onjuist, lasterlijk en onnodig grievend zijn. Het publiceren van dergelijke onjuiste, onnodig grievende en op zorgvuldige wijze tot stand gekomen publicaties levert een ontoelaatbare schending op van de eer en goede naam van [eisers] en is derhalve onrechtmatig jegens hem, aldus [eisers]

4.6. De uitlatingen waar [eisers] zich om te beginnen tegen verzet komen er – kort gezegd – op neer dat hij omstreden zou zijn, dat Bouwfonds gemakkelijk en nonchalant leningen verstrekte en dat hij, samen met [persoon 3], het grote hoofdpijndossier van Bouwfonds vormde. Ter ondersteuning van de uitlatingen in het boek en in de artikelen in het FD heeft [gedaagden] onder meer de volgende producties in het geding gebracht:

Productie 2a: een interview met [eiser sub 1] in Vrij Nederland van 27 maart 2006 waarin, voor zover van belang, staat: "Dat hij samen met [persoon 3] groot is geworden, ontkent [eiser sub 1] niet. Voor een belangrijk deel is dat ook aan mij te danken. We zijn begonnen met beiden een inleg van een paar miljoen en dat is autonoom uitgegroeid tot die grote portefeuille van vijfhonderd miljoen euro, die ik beheerde. Er is daarna nooit, maar dan ook nooit een cent van [persoon 3] bij gekomen. (...) Toen ik in 1993 met [persoon 3] begon, leek er geen vuiltje aan de lucht. (...) Ik heb toen een bevriende notaris met goede contacten bij de politie gevraagd om [persoon 3]'s antecedenten te checken en kreeg toen te horen dat [persoon 3] geen risico was. Dat idee bleef overeind tot hij in 1996 met de gebroeders Driesen op de proppen kwam. (...) (De Driesens, ook bekend als 'de Daltons', waren bekenden in het criminele circuit van Breda. Op 20 mei 2001 werden ze doodgeschoten.) (...) 'Ik nodigde [persoon 3] uit, en ja, dan hoorde Holleder erbij in die dagen. (...) Tussen 1998 en 2000 heb ik Holleder talloze keren gezien. (...) Maar ik zweer je, ik heb met Holleder nooit in het onroerend goed gezeten.' Hoe zit het dan met die participatie in 1998 waarin Holleder meedeed? 'Dat ging niet om vastgoed. Het ging om een aantal aandelen van een familiebedrijf dat kort daarna zou worden verkocht. Daar zat een winstmogelijkheid van vijfhonderdduizend euro in. Een zakenrelatie wilde me daarin mee laten doen. In die tijd had ik de afspraak met [persoon 3] dat als de een iets deed, de ander mocht participeren. Maar Wim had me van tevoren niet gezegd dat Holleder ook mee zou doen. (...) Wanneer besloot u een einde te maken aan de relatie met [persoon 3]? 'Vanaf 1998 zag ik mensen rond [persoon 3] die mij deden vrezen dat het de verkeerde kant op ging. Maar ik zat wel voor vijfhonderd miljoen euro in gezamenlijke vastgoedprojecten. (...) In 2000 hebben we de laatste transactie gedaan, in 2001 is die afgewikkeld. (...)'"

Productie 3: Een aantal pagina's uit het jubileumboek 'Dutch Link' dat in 2003 bij gelegenheid van het tienjarig bestaan van Bouwfonds is uitgegeven. Hierin staat, voor zover relevant, het volgende: "[John Simons, voormalig voorzitter van de Raad van Bestuur van Bouwfonds; v.zr.]: **50 miljoen in 5 minuten**